

Vatra veche

Vatra veche

6

Lunar de cultură * Serie veche nouă* Anul II, nr. 6(18), iunie 2010 *ISSN 2066-0952

VATRA, Foaie ilustrată pentru familie (1894) *Fondatori I.Slavici, I.L. Caragiale, G. Coșbuc

VATRA, 1971 *Redactor-șef fondator Romulus Guga* VATRA VECHE, 2009, Redactor-șef Nicolae Băciuț

Maxim Dumitraș, Instalație de uscat nori

Cluj, cofetăria verde

la cofetăria verde țintuită
de umbra catedralei
semiintunericul dezlânat
își apără drepturile cucerite
în vremurile dinainte

nisipul cafelei

fierbinte ca atingerea palmei tale
încearcă să mi se strecoare
sub gulerul din vis

în acest amestec bezmetic
de aliaj descoperit
pe neașteptate dar irepetabil
ringul calea moșilor-ursus-coada
calului
închide între funiile sale nevăzute
anii mei

gustul acru al ulcerului
izbindu-mă în plin somn –
statornică lavă cu nume de poet –
e puținul care-mi trebuie
să mă retrăiesc

ANDREI FISCHOF

Vatra veche dialog cu Ursula Șchiopu

“M-am născut pe Google” –

poetica transmodernistă a lui Ionuț Caragea

Ionuț Caragea ia un start întârziat, printându-și versurile sale pentru o editură din țara natală. Prin volumul *M-am născut pe Google* (Editura Ștef, Iași, 2007), vrea să-i concureze din Canada – țara autoexilării sale timpurii – pe poeții rivali din România, pentru că s-a conectat on line cu publicul său.

Ținut la distanța unor ferestre închise, din stradă i se adresează iubitei căreia îi scrie dedicația acestei cărți. Toate declarațiile lirice ale eului poetic sună concis, convingător, așteptând replicile ei ca de pe messenger: “îți aruncam cu bulgări în geam/ poate cândva vei răspunde/ să ne iubim cum se cade online/ măcar două secunde” (“*Iubiri off-line*”). Pentru I. Caragea, “Moartea” are “tocuri înalte”, dar și “Dragostea merge pe vârfuri/ prin vise”, de multe ori virtual către iubitorii de poezie, “Ca nu cumva să-mi trezească/ Musafirii” (“*Pe vârfuri*”). Nu vrea s-audă de postmodernismul lui Theodor Codrescu, “Manifestul Klu”, douămiism etc. Din ce cauză? Datorită asimilării lor prin lecturi din lirica românească sau mondială contemporană.

Acest poet român din Canada este adeptul depășirii impasului artistic actual, lăsându-și scriitura să evolueze fără înregimentare artistică, liber, în neștire, spre o prefigurare a proiectului literar transmodern. Inventează imagini derutant de sinestezice, dinamice, pline de originalitate, deși regăsește propriile perfecțiuni estetice deseori cu ajutorul intertextualității sau al raportării la modelele literare (Alecsandri, Eminescu, poeții simbolști, Radu Gyr, Tudor Arghezi, Barbu Fundoianu, Gellu Naum, Radu Stanca, Ion Caraion, Nichita Stănescu). Ne dă câteodată impresia falsă că el vrea să reia unele teme tradiționaliste, în stilul lui Coșbuc sau al lui Macedonski: “omul e un câine ce-l asmut hinghierii”; “port în mine boala ca pe o mângâiere”; “într-o cărțuie cu coperte groase,/ inima îmi bate în coșciug de oase” (“*Boala*”). Avangardismul moderat al lui B. Fundoianu reiese intertextual : “când mă trezesc încă mai simt lovitură de

copită/ aş prefera ca iubirea mea să fie o vită/ să pască mere să o mulg și să geamă” (“*În raiul acesta paște o vacă*”). În schimb, poemul “Vorbe” va aminti în mod deliberat sau nu, doar prin tonul revoltei, despre Baladele lui Radu Gyr: “Zvârle pietre departe cu ură,/ arma crime-lor este în gură ;/ trupul amnar și sângele iască,/ pe toți dușmanii să îi lovească// Vorbele, pietre ponce din lacrimi,/ curăță mâini asprite de patimi”. Pentru transmodernistul Ionuț Caragea orice repere din literatura modernă sau postmodernă, ba chiar entitățile cunoscute i se adresează ca niște clișee mentale poetului. Ca dovadă, iubita-l vizitează imaginar ca hologramă (“*Virtual*”), iar ipostazele “*Picăturii (Amintiri despre mine)*” sau ale “*Delirului cu tremurături poetice*” învăluie orizontul receptorilor precum aversa meteoriților, rar vizibilă pe Terra: “lumea este departe/ zidită în memoria unui gând abstract”. Un obiectiv esențial este cel al educării cititorilor, din experiențele reale, accentuând poezia protestatară.

Singularul discurs al “nașterii pe Google” apare, ca fiind brand-ul, mai bine zis cazierul recent, făcut unui damnat al versului. Vina majoră ar fi prima livrare a sinelui auctorial al lui I. Caragea în visteria bibliofilă a publicului cititor abia în 2006, când îi apare volumul său de debut “*Delirium Tremens*”, pentru ca recidiva sa ca poet să survină în 2007 cu *M-am născut pe Google*. Prefațând volumul, Dumitru Scorțaru scrie despre el: “Deși scrie versuri încă din copilărie, nu a publicat poezii decât după plecarea sa în Canada și, până acum un an, numai pe internet. [...] Are propria concepție despre poezie, scrisul său nefiind tribut ar nici unui curent consacrat. Poemele sale au forța tinereții, a lipsei de șabloane și a curajului unui nou început.” Maniera în care Ionuț Caragea alcătuiește febril textele sale nu este deloc diletanțism poetic, deși poetul are numai trezeci și doi de ani. Fragmentarea ideilor sale e determinată de procedeul exprimării contrapunctice a reținerilor din subconștient. Morbidul, abjectul existențial nu oripilează în expresiile mai dure, fiind redade printr-o camuflare stilizantă – ca la Arghezi ; sau prin metaforele surprinzătoare, ale angoasei și sarcasmului, pe direcția fantastă a lui Gellu Naum, Geo Dumitrescu și Ion Caraion.

De altfel schimbarea tehnicilor prozodice, la fiecare text, este semnul consumării rapide a etapelor de creație la Ionuț Caragea. Un indubitabil farmec al tropilor, un lexic extras din abisale recunoașteri ale vârstelor limbii poetice universale, un titanic efort de scurt-circuitare a receptivității actuale, fie în linii tradiționale, fie sub auspiciile avangardei continue și juvenile. Prezentarea critică a acestui volum, *M-am născut pe Google*, din 2007, îi aparține unui alt canadian de origine română, George Filip : “Cunoscut drept poetul născut pe Google, Ionuț Caragea, de altfel un împătimit cititor și scriitor de ficțiune, ne dezvăluie că între el și Dumnezeu s-a creat un link prin care se hrănește, prin care downloadează poezie. Era internetului îl marchează profund pe autor, însă versurile sale puternice vin din viața lui, din viața noastră, distanțându-se de simpla maculatură ce inundă astăzi literatura. [...] Și chiar dacă serverul va pica, Ionuț Caragea va rămâne poet, evocând ca și în “*Poemul pixelului*” relația intimă între suflet și hârtie.”. La început, ca să parafrazăm primul pasaj biblic, terenul apariției vieții, creația a fost pe net (adică ex nihilo) ; un

turn Babel de aer străpuns printre buturile desktopului de către atacantul rugbist Ionuț Caragea, fost campion național de juniori cu echipa "Farul" Constanța. Din limba maternă, balonul oval sau zeppelinul poetic al lui Caragea zboară și-n engleza americană sau în franceză – pentru că el trăiește la Montréal, iar dorul îl duce mereu înapoi, în locurile copilăriei, ale primei tinereți: "versul cu rimă sau alb, ce mai contează române,/ tot ce-i scris cu trăire, tot poezie rămâne"; "scrie cu lacrimi și sânge și vei compune mereu/ viața din simple cuvinte, cum le-a lăsat Dumnezeu" ("Vrei să găsești poezia?").

Discursul literar transmodern se distinge în primul rând recunoscând lipsa metodelor și convențiilor precise la Ionuț Caragea; descărcarea minimalistă a sentimentelor generează articularea ideilor, iar voința de-a fi socotit drept ultim poet valoros la începutul erei internetului se îmbină oximoronic cu "Download" sau cu "Dicționarul suferințelor" ; lipsa părinților pe noul lui tărâm artistic nu devine plâns, ci expectorare fizică în versuri a părților din sufletul macerat de durerea despărțirii, transpus textual în "Bate vântul, mi-e frig și tușesc" – "nu voi uita mama întindea rufe pe sârmă/ au rămas doar cârligele familia mea/ și-au luat cu toții hainele au plecat/ fără să lase nici măcar un petec [...] nu voi uita tata croitor lua măsuri/ îmi spunea unele haine sunt mai trainice decât omul/ îl rugam să facă buzunare pentru turtă dulce [...] nu voi uita mama întindea rufe pe sârmă/ ne spăla de păcate am rămas singur/ anii trec cârligele se-adună".

Regizarea unei spovedanii feminine apare atunci când I. Caragea simulează vorbele abandonatelor străzii – din vîna societății occidentale: "atâția bărbați și-au aprins țigările/ singura mea avuție scrumiera în care/ strângeam chiștocuri aruncate pe stradă/ de fiecare dată fluturi striviți diafragm/ nu-mi trecea nimic prin cap decât un gând fugat/ ca un tren fără oprire toți mă iubeau în gară/ un sărut și fluturam din batistă// atâția bărbați m-au scuipat/ m-au înjurat mi-au arătat degetul/ cu toate că le-am adus pentru o clipă fericirea/ eu nu am voie să trăiesc trebuie să rămân o zdreanță/ în bătaia vântului în bătaia de joc/ a tuturor oamenilor serioși ce s-au născut/ de bunăvoie în propria casă// atâția bărbați mi-au arestat mângâierile/ mi-au aplicat o corecție severă/ în conformitate cu legea lor marțială [...] am piele de noapte/ atâția bărbați trăgeau să mă jupoaie/ până se va face ziuă și apoi să mă întrebe/ dacă sunt singură la părinți dacă am unde locui" ("*M-am născut pe stradă*"). Observăm că abia la sfârșit, în aceste ultime versuri, deodată textul pare că își abandonează eul poetic real, care părea autobiografic. Capătă brusc un loc pe scenă nebănuitul la început eu feminin fictiv ; acest rol al emitentului fictiv era din start atribuit unei prostituate, care parcă s-ar confesa unui reporter sau unui asistent social. Rolul autorului nu-i simplu, pentru că nu vindecă, ci amplifică infinit estetic durerea tinerei pierdute, spre deosebire de psihanaliza care necesită un transfer de identitate.

Altă traumatizantă viețuire în stradă transpare din "Poemul muștei", care apropie minimalist și mandalic chipul distrus al femeii foarte maculate social de insignifianta insectă a mizeriei animale. Intertextual, mesajul și virulența limbajului din acest poem vin de la "Scrisorile" a patra și a cincea eminesciene, fiindcă se demască murdăria celor mai ascunse pete ale lumii, prostituția și proxenetismul : "[...] perechea asta de

chiloți pe care o coși doar tu/ după ce alții au reușit s-o găurească/ cu gândurile lor perverse/ de sfredelit visuri și speranțe/ fără să bănuiască/ cât de mixer sunt pulpele tale/ eu le-aș spune sinapse/ perechea asta de chiloți pe care o ascunzi doar tu/ în timp ce toți ceilalți vor să se mândrească (mânjească)/ cu ea și pe dos și pe față/ până se va rupe de tot și se va face zdrențe/ în final toți vor zice ce ești – o zdreanță/ și vor rămâne franjuri și-apoi un petec/ o iluzie/ doar un fum va rămâne/ acolo unde toți vor să cârpească/ sentimente// perechea asta de chiloți pe care o speli doar tu/ în timp ce muștele din jurul tău se întrebă/ de ce s-au născut într-o lume așa de rahat/ și tu ești așa de pură/ așa de poezie".

Confundarea voită a regulilor comunicării determină, paradoxal, trecerea de la ironic și parodic la gravitate – cum să i te adresezi "muștei" societății numind-o în final "așa de pură", "așa de poezie" ?! Pentru că șarjarea de tip avangardist se transformă, prin mixerul transmodernismului în metaforă vie á la Paul Ricoeur. Iar adevărul crud... în protest, manifest liric, prin care viața tinerilor născoceste literatura continuu !

DRAGOȘ VIȘAN